

Žurnál

Univerzity Palackého v Olomouci

23. října 2009

V ČÍSLE:

5

Ročník 19

Dopravní problémy města a logistika • Ocenění projektu E-Bezpečí • Mezinárodní konference o české koleji v Římě • Univerzitní sbor Ateneo na cestách • Protinádorová terapie: Vezmi molekulu a převrať ji • Urgentní medicína na UP • Listopad 1989 na Univerzitě Palackého (III.)

• Už podruhé měli členové akademické obce možnost „prověřit“ svými dotazy kandidáty na příštího rektora UP. V aule Přírodovědecké fakulty UP se 20. 10. představili (zleva) prof. Miroslav Mašláš, doc. Jaroslav Vomáčka, prof. Lubomír Dvořák a prof. Ivo Barteček.
(Více informací níže.) -red-, foto -mo- ▶

Česká hlava 2009: nominovány dvě studentky UP

Hned ve dvou „studentských“ kategoriích letošní soutěže Česká hlava má zastoupení olomoucká univerzita. Za experimentální práci v Laboratorii kvantové optiky PŘF byla v kategorii Doctorandus nominována Mgr. Lucie Čelechovská, studentka šestého ročníku doktorského studia oboru Optika a optoelektronika na Katedře optiky PŘF. Její práce se týká realizace experimentů z oblasti kvantového zpracování informace, jako např. kvantové klonování, kvantové kódování nebo diskriminace kvantových stavů.

Nominaci v kategorii Gaudeamus získala Mgr. Kateřina Václavíková z Katedry biochemie PŘF.

Jako každý rok i letos se slavnostní předání cen vítězům soutěže Česká hlava 2009 uskuteční na půdě Vysoké školy ekonomické v Praze. Kromě uvedených kategorií budou vyhlášeni také laureáti Národní ceny vlády ČR, Ceny Předsedy Rady pro výzkum a vývoj, Invence, cena Kapsch a.s., Patria, cena Unipetrolu a.s., a Industrie, cena Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

Galavečer „Česká hlava“, kterým bude provázet moderátor Aleš Cibulka a herečka Hana Maciuchová, se uskuteční 16. 11., jeho záznam můžete sledovat 21. 11. od 21.15 hod. na programu ČT1. -mav-

(Další informace viz www.ceskahlava.cz.)

Čtyři kandidáti na rektora UP se setkali s akademickou obcí

Prof. Ivo Barteček, prof. Lubomír Dvořák, prof. Miroslav Mašláš a doc. Jaroslav Vomáčka – to jsou jména kandidátů pro opakované volby rektora UP na funkční období 1. 2. 2010 – 31. 1. 2014. Ze třinácti navržených právě oni vyslovili souhlas s kandidaturou a ve zcela zaplněné aule Přírodovědecké fakulty UP se 20. 10. setkali s akademickou obcí, aby veřejně prezentovali své vize a představy o dalším rozvoji olomoucké univerzity. Ve zhruba dvouhodinové diskusi pak odpovídali na otázky z řad zaměstnanců i studentů.

„Vstupuji do opakovaného řízení především díky hlasům části akademické obce a některých senátorů, kteří mne oslovili po první volbě, kdy AS UP rektora nevolil. Oslovili mne s tím, že bych měl své vize obhajovat i ve volbě následující. Tedy tak činím,“ řekl v úvodu své řeči prof. Ivo Barteček, současný děkan FF UP, který hovořil o sedmi stěžejních bodech. Mezi nimi se objevily nutnost posílení prestiže UP a s tím související marketingová kampaň, přeměna vztahu UP vůči MŠMT i vůči zahraničí, a to z role pasivní do role aktivní, či nutnost posílení komunikace se studenty. Hovořil také o vícezdrojovém financování, např. s odkazem na dosud nevyužitý potenciál absolventů olomoucké univerzity. V jeho řeči zaznělo také několik slov o nutné proměně vztahu UP k EU a o manažerském řízení univerzity.

Krédo prof. Bartečka viděné ve změně, spolupráci a rozhodnosti vystřídal slogan doc. Jaroslava

Středa 4. 11. od 13.00
na veřejném zasedání
Akademického senátu UP.
Volební programy
najdete na stránkách
www.zurnal.upol.cz.

Vomáčky – moderní univerzita evropského významu, jejíž studenti najdou uplatnění po celém světě. Stávající přednosta Ústavu radiologických metod FZV UP před akademickou veřejností prezentoval také sedm bodů stěžejních pro rozvoj univerzity. V jeho „seznamu“ se klade důraz na studenty, kteří by měli být vnímáni jako skuteční partneři. Podle doc. Vomáčky je podstatné vzbuzovat ve studentech i v těch, kteří na univerzitě pracují zdravý regionalismus, solidaritu, poctivost, vlastenectví, evropanství a také hrstost na to, že na olomoucké univerzitě studují či pracují. V návaznosti na právě řešené evropské projekty operačního programu VaVpl zmínil, že jeho snahou by bylo co nejníž zadlužení UP. „Ptáte se, co vám můžu slíbit? Snad jen slzy, pot a krev. A na konci této urputné práce možná příjemný pocit z dobře vykonané práce,“ sdělil doc. Vomáčka.

Výsledky ze stávajícího funkčního období prezentoval pak prof. Lubomír Dvořák, současný rektor UP, jenž svou kandidaturu vnímá jako povinnost, a to ve smyslu dokončení započaté práce. Jak uvedl, za poslední roky se úspěšně pracovalo nejen na projektech pro operační program VaVpl, na realizaci budovy pro Přírodovědeckou fakultu, na stabilizaci situace Právnické fakulty, jež měla problémy s akreditací či na dořešení dlouholetého problému s mobiliářem v Uměleckém centru UP, ale také na prezentaci univerzity v regionu, která je

Dokončení na str. 2

2009

20 let svobody a demokracie
v Olomouci

Rektor Univerzity Palackého zve na šestnáctou přednášku z cyklu Výročních přednášek k počtům J. L. Fischera, prvního rektora obnovené olomoucké univerzity, jejichž tradice byla založena v roce 1994 ke 100. výročí narození J. L. Fischera

Vědecká rada UP poctila svým výběrem prof. Mgr. Jindřicha Štreita věhlasného fotografa a pedagoga

Přednáška s názvem Doba normalizace ve fotografii pronese na slavnostním zasedání vědeckých rad UP ve čtvrtek 5. 11. 2009 v 11.00 v aule Přírodovědecké fakulty UP

Tajemná řeč Číny aneb Čína v symbolech

Předáním cen Soutěže v překladu z čínštiny byl ve vestibulu Přírodovědecké fakulty UP 19. 10. zahájen jubilejní ročník Měsíce čínské kultury s názvem Tajemná řeč Číny aneb Čína v symbolech. Součástí zahájení bylo i otevření výstavy fotografií Dany Vitáskové a Ivany Drápalové Domino z Číny, kterou doplnila prodejní výstava šperků – náušnic v čínském stylu.

„V šestém ročníku překladatelské soutěže, kterou pořádá Česko-čínská společnost, pobočka Olomouc, Konfuciova akademie a Katedra asijských studií FF UP, první místo nebylo uděleno. Druhé i třetí pak spo-

lečně s finanční odměnou získali dnes již absolventi čínštiny Univerzity Palackého,“ řekla ŽUP Mgr. Lucie Laníková z Konfuciovy akademie. S gratulací sino-ložky PhDr. Zlaty Černé (uprostřed), předsedkyně Česko-čínské společnosti, obdržel ocenění Mgr. Vít Žuža (vpravo), jehož esej Svrázný vepř byla ohodnocena druhým místem, třetí místo získala za povídku Appendix Mgr. Jana Suváková.

Program Měsíce čínské kultury nabízí spoustu možností, jak se něco dozvědět o čínské kultuře. V nabídce desátého ročníku nechybí např. večer

s čínskou poezií, promítání filmu, přednášky o čínské symbolice a jejich vztahu k nejstarším kosmologickým a filozofickým představám, receptury a symbolika čínské kuchyně, metody vázání čínských uzlů či čínská symbolika rostlin.

-map-, foto -mo-

Kompletní program naleznete na www.upol.cz/zpravy/kalendar/

Čtyři kandidáti na rektora UP...

podle něj klade nejlepší za posledních dvacet let. Prof. Dvořák klade značný důraz na realizaci projektů VaVpl, jež považuje za stěžejní pro rozvoj infrastruktury UP. „Ať už volba rektora UP dopadne jakkoliv, myslím si, že univerzitu by měl vést člověk, který má s tímto řízením zkušenost. V opačném případě by to v nadcházejícím nelehkém období mohlo Univerzitě Palackého přinést problém“, dodal prof. Dvořák.

S mottem Univerzita Palackého – významný člen klubu evropských výzkumných univerzit a nedílná součást života města i kraje, přišel do auly PřF UP čtvrtý kandidát na funkci rektora UP prof. Miroslav Mašláň. Vedoucí Katedry experimentální fyziky PřF UP a zároveň vedoucí Centra výzkumu nanomateriálů ve své prezentaci hovořil o potřebě zvýšení prestiže a vědecké úrovně olomoucké univerzity, zmínil nutnost motivačního prostředí a mj. také to, že univerzita nevyužívá všechny možnosti, které současně evrop-

City Logistics: Dopravní problémy města a logistika

Knižní trh tento týden obohatila zajímavá a neotřelá novinka – publikace zaměřená na řešení dopravních problémů města ve spojení s logistikou. Při vědecké práci na téměř dvousetstránkové knize spojili síly odborníci z olomoucké Univerzity Palackého a přerovské Vysoké školy logistiky.

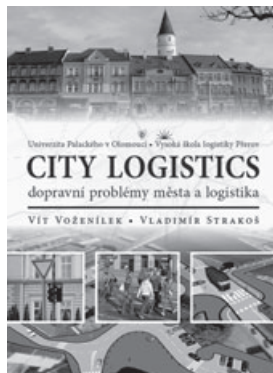
Text publikace i jeho bohatý grafický doprovod ve formě prostorových analýz a modelů poskytuje odpovědným pracovníkům měst střední velikosti náměty a na příkladu statutárního města Přerova nastiňuje způsob řešení stále se zhoršující situace v městské dopravě. Mimo to je velmi dobrým studijním materiálem pro studenty vysokých škol v oblasti dopravy a logistiky.

„Komplexní výzkum dopravní obslužnosti měst zahrnující řešení dopravních problémů měst společně s logistickými aspekty nebyl v České republice doposud proveden. Byly řešeny jen dílčí úlohy, a to navíc jen v prostředí velkých měst. Postavení měst střední velikosti je při řešení dopravní problematiky problematické zejména z důvodu omezených finančních možností příslušných městských úřadů,“ komentuje ojedinělé zaměření publikace jeden z jejích spoluautorů prof. Vít Voženílek, vedoucí Katedry geoinformatiky PřF UP.

City Logistics se charakterizuje jako proces optimalizování logistických a dopravních procesů na úze-

mi města za účasti soukromých společností a podpory informačních systémů. V logistice je doprava nositelem hmotného toku. City Logistics zahrnuje přepravu zboží a materiálů, provozování vnitřního systému dopravy, obsluhu skladů a obchodní sítě, dopravní obsluhu malých a středních podniků a osobní dopravu.

Kniha představuje hlavní výstup projektu Grantové agentury ČR 103/06/0847 Dopravní obslužnost měst střední velikosti: analýza, metodika, aplikace řešeního na Vysoké škole logistiky Přerov a Univerzitě Palackého v letech 2006 – 2008. Cílem projektu byl návrh a testování metodiky pro řešení komplexní dopravní obslužnosti měst střední velikosti pomocí

prostorových analýz a modelování v prostředí GIS (geografického informačního systému) a metod geografického šetření a monitoringu.

-rp-
Voženílek, Vít; Strakoš, Vladimír; a kolektiv: City Logistics: Dopravní problémy města a logistika. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2009, 192 stran.

Ocenění projektu E-Bezpečí Pedagogické fakulty v národním kole ECPA 2009

Stejně jako v minulých letech uspořádala Česká republika vnitrostátní dvoukolový výběr nominací na Evropskou cenu prevence kriminality (dále jen ECPA – European Crime Prevention Award), kterou Evropská síť prevence kriminality každoročně oceňuje nejlepší evropský projekt na zvolené téma. Letos je ústředním tématem „Prevence kriminality a viktimizace mezi dětmi a mladistvými. Současné a budoucí výzvy – škola, cyberprostor a rekrutování do kriminálních skupin“.

Z devíti projektů, jež v tomto roce obdržel odbor prevence kriminality MV, vybrala odborná komise tři projekty, mezi nimiž se jako třetí nejlepší umístil projekt „E-bezpečí“ (Pedagogická fakulta UP, KÚ Olomouckého kraje). Na druhém místě se umístil projekt „Dětská cena prevence kriminality“ (Magistrát hl.m. Prahy), koncipovaný jako preventivní vzdělávací projekt, jehož součástí je vyhlášení soutěže školní mládeže. Vítězný projekt GhettoOut – trenážer životních zkušeností“ (KÚ Plzeňského kraje) má za cíl ovlivnit děti staršího školního věku tak, aby na základě předaných informací byly schopné předcházet situacím, které by mohly zapříčinit nebo prohloubit jejich sociální propad.

Preventivní, výzkumný a intervenční projekt a také internetový portál E-bezpečí (www.e-bezpeci.cz) vznikl v roce 2008 se zaměřením na nebezpečné jevy, jako jsou kyberšikana, cyberstalking, cybergrooming, hoaxing, metody sociálního inženýrství, problémy spojené se sociálními sítěmi (Facebook) a další jevy. Spočívá ve výzkumné i osvětové činnosti, spolupracuje se školami z celé ČR a jeho základním úkolem je informovat učitele, rodiče a děti o těchto fenoménech, zkoumat danou problematiku (přímo na školách a pomocí on-line průzkumů), pomocí vytvořit pravidla, která by omezovala výskyt těchto jevů v české společnosti, podpořit prevenci před těmito jevy a jednoduše díky včasné informovanosti snížit riziko spojené s těmito jevy.

Všechny tři nejlepší projekty Národního kola prevence kriminality za rok 2009 budou oceněny odborem prevence kriminality MV na slavnostním předání cen. Vítězný projekt bude reprezentovat Českou republiku v soutěži o Evropskou cenu prevence kriminality, která se bude konat v závěru roku ve Stockholmu.

-kk-, -red-

Dokončení ze str. 1

ské programy nabízejí. „Na pořad dne“ se tak dostala nevyužitá osa tří operačních programů VaVpl, která se věnuje mj. popularizaci, propagaci a medializaci výsledků vědy a výzkumu. Prof. Mašláň se v oblasti financování také přiklání k tomu, aby UP byla do budoucna co nejméně zadlužena. Jako částečnou alternativu nabízí půjčky mezi fakultami, v oblasti řízení dává shodně s ostatními kandidáty přednost manažerskému systému.

Univerzitní veřejnost může i nadále vyjadřovat své názory prostřednictvím virtuálního hlasování či diskusního fóra, které bylo k této příležitosti vytvořeno na adrese www.zurnal.upol.cz a které kandidáti přislíbili pravidelně navštěvovat.

Z prezentace kandidátů připravili pracovníci audiovizuálních služeb a CVT UP i tentokrát živý přenos na Žurnálu Online, který sledovalo přibližně 240 diváků.

Milada Hronová

Medaile Jana Janského pro dárce krve z PřF

akademické obce fakulty - dr. Miroslavu Zeidlerovi, odbornému asistentovi Katedry ekologie a životního prostředí, a studentovi PřF Bc. Petrovi Cíchovi. Při této příležitosti jim poděkoval děkan PřF UP prof. Juraj Ševčík a předal jim drobný dárek.

RNDr. M. Jukl, Ph.D., PřF UP&OS ČČK Olomouc

Mezinárodní konference o české koleji v Římě

Jako jedno z vyústění papežské návštěvy v České republice se v Římě ve dnech 29. září – 1. října 2009 konala mezinárodní konference „Česká kultura a kněžská formace i kontextu národnostních střetů a koexistence“, pořádaná u příležitosti dvojiho výročí české koleje v Římě, která byla jako Collegium Bohemicum založena 4. listopadu 1884 (před 125 lety) a po stavbě nové budovy přejmenována na Papežskou kolej Nepomucenum roku 1929, tedy před 80 lety. Hlavním organizátorem konference bylo samo Nepomucenum, odbornou spolupráci zajišťoval Český historický ústav v Římě, Rakouský historický ústav při Rakouském kulturním fóru v Římě a také historické katedry UP, Katedra církevních dějin CMTF a Katedra historie FF. Mezinárodní rozměr konference byl dán jak složením referujících, zastupujících instituce italské, vatikánské, rakouské, švýcarské, slovenské a české, tak i šíří konferenčních jazyků: referáty zazněly v italštině, němčině a angličtině.

Snahou organizátorů konference bylo vyzdvihnout hlavní charakteristiky české koleje pro kněžskou formaci v Římě, která byla založena v době vyostřených národnostních střetů v českých zemích proto, aby v ní společně žily a vzdělávaly se generace kněží z českých zemí, pocházející jak z jazykově českého, tak z jazykově německého prostředí. Po vzniku samostatného českého státu byla tato národnostní role ještě rozšířena, neboť do národnostního spektra přibývali i alumní jazykově slovenští a maďarští. Dalším z cílů existence koleje byla určitě specificky „římská“ podoba kněžské formace, jež napomáhala k méně „rakouské“ a internacionálnější orientaci českého kléru. Právě z Bohemica a později Nepomucena se rekrutovaly špičky československého kléru, jeho absolventi většinou působili nejen jako biskupové, kanovníci, profesori na teologických fakultách a v seminářích. V neposlední řadě kolej fungovala jako místo, zpřítomňující českou kulturu, vědu a jazyk v centru katolického křesťanstva, a jak ukázaly některé referáty konference, dokázala i pozitivně ovlivnit vývoj teologické vědy prostřednictvím výrazných českých osobností, jako byli Vladimír Boublík, Karel Skalický a Karel Vrána.

Referáty na konferenci byly řazeny do třech tematických bloků, kterým předcházely dva referáty úvodní. Ve svém obsáhlém zahajujícím příspěvku, který následoval po uvítání rektora Nepomucena Mons. Jana Mráze a pozdravném slovu kardinála Giovanniniho Coppy, se prof. Jaroslav Pánek věnoval zhodnocení významu slavné husovské lateránské konference na sklonku roku 1999, která znamenala změnu paradigmatu v pohledu na Jana Husa a husitství jak z oficiálního pohledu katolické církve, tak i z hlediska české historiografie. Druhý úvodní příspěvek pronesla doc. H. Pavlincová z brněnské univerzity, která pojednávala o některých výrazných osobnostech filozofie českého původu působících v římském prostředí. První blok referátů se věnoval vzniku Bohemica před 125 lety a zazněly na něm referáty, které zasazovaly vznik České koleje v Římě do širšího politicko-historického kontextu, a také se věnovaly jednotlivým výrazným osobnostem, jež se na vzniku koleje podepsaly. Druhý a třetí blok byly zaměřeny na vznik Nepomucena, jeho stavbu a jeho pohnuté osudy ve 20. století. Jak ve svém závěrečném slovu zdůraznil prof. Jaroslav Pánek, konference ote-

Budova Papežské koleje Nepomucenum krátce po svém vzniku v roce 1929 (dobová pohlednice)

vřela zatím nezpracované téma českých dějin, důležité zejména pro svůj mezinárodní rozměr, a umožnila tak nový pohled na naši moderní českou historii. V tomto směru byla doufejme první z řady konferencí, které umožní lépe zmapovat tento historický fenomén, výrazně ovlivňující i dění v meziválečném Československu.

Mgr. T. Parma, CMTF

Paleoslovenisté v Olomouci

V den svátku významné české světice svatě Ludmily se na Katedře bohemistiky konalo Druhé setkání českých paleoslovenistů, na nějž se do Olomouce sjeli odborníci z České republiky i ze Slovenska. Setkání bylo zahájeno uvítacím projevem proděkana FF doc. W. Engelbrechta, za pořádající katedru přivítala účastníky doc. B. Bednaříková.

Dopolední přednáškový blok zahájil R. Večerka, který se ve svém příspěvku zabýval Kyjevskými listy, tedy památkou jejíž původ se stal předmětem sporů a diskusí. Následovala přednáška týkající se václavských legend, kterou proslavil V. Konzal; problematice bohemismů ve staroslověnině se věnoval M. Vepřek; příspěvek F. Čajky se zabýval otázkou významu staroslověninu pro výuku staré češtiny. Dopolední blok zakončil V. Čermák, který stručně shrnul nejnovější dějiny české paleoslovenistiky. Další část měla charakter rohování kolem „hranatého stolu“, jak poznamenala moderátorka diskuse doc. H. Bauerová s odkazem na charvátskou hranatou hlaholici.

Témata diskuse se dotýkala aktuálních problémů, s nimiž se potýká téměř každá instituce zde zastoupená: např. paleoslovenistická studia na vysokých školách v ČR; povinné a volitelné předměty; didaktické otázky při výuce staroslověninu a možnosti motivace studentů aj.

Na závěr je třeba poděkovat organizátorům, kteří se podíleli na hladkém průběhu setkání, a všem účastníkům. Pravdou je, že jde hlavně o rohování na aktuální témata, sdělování si zkušeností a přátelská setkávání, což nepochybně formuje mladou generaci, aby pokračovala v tom, co započali její starší kolegové.

-mk-, -jk-

Společný zájem Čechů a Poláků? Kulturní dědictví

Nejeden odborné konference s tematikou památkové péče a společná internetová prezentace, ale i dvojazyčná publikace o nejzajímavějších památkách Olomouckého kraje a polského Opolského vojvodství budou hlavními výstupy právě řešeného projektu Kulturní dědictví – společná úloha. Projekt, jehož celkové náklady činí tři miliony korun, je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj a realizován v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR PR 2007 – 2013.

„Chceme podpořit kontakty mezi kulturními a vědeckými institucemi, které se zabývají kul-

turním dědictvím,“ řekl Mgr. Radovan Rašák, náměstek hejtmana Olomouckého kraje těsně před zahájením mezinárodní odborné konference, jež se uskutečnila v tomto měsíci v olomouckém Divadle hudby. K prezentaci zkušeností obou regionů v oblasti realizace projektů a k diskusi o dotacích na ochranu památek v obou regionech se odborníci podruhé sejdou v dubnu 2010, a to v polském Opole. Ještě dříve, 3. 11., se v rámci tohoto projektu v Opole sejdou také čeští básníci, mezi nimiž nebude chybět např. doc. František Všecký, který se po listopadu 1989 stal vedoucím Katedry českého jazyka a literatury na PdF UP

-map-

Univerzitní sbor Ateneo na cestách za velkou louží

Komorní smíšený sbor Ateneo Univerzity Palackého 16. 10. odletěl na své doposud největší zahraniční turné do USA. K této koncertní cestě se váže hned několik nej. Podařilo se ji uskutečnit díky vynikajícím družebním vztahům města Olomouce s partnerským městem Owensboro v Kentucky. Příprava celého projektu trvala téměř tři roky a na jeho realizaci se podílely desítky lidí zejména na americké straně. Vybraná 28 členná koncertní sestava, v níž jsou zastoupeni studenti všech osmi fakult Univerzity Palackého, připravila americkým posluchačům reprezentativní nabídku toho nejlepšího vokálního duchovního i světského programu zejména z tvorby našich autorů (Dvořák, Janáček, Martinů, Lukáš, Tučapský, Pavlica, Růžicka aj.). Nechybí v ní samozřejmě ani světový repertoár (Palestrina, Čajkovskij, Rachmaninov), ani úpravy hlavně moravských a slovenských lidových písní. Na každý den pobytu je naplánováno nejméně jedno vystoupení sboru. Turné, jehož první část probíhá paralelně s oficiální návštěvou delegace města Olomouce vedenou primátorem M. Novotným, začíná prvním vystoupením 17. 10. na Reid's Apple Festival v Owensboro a vrcholí 2. 11. celovečerním koncertem v České národní budově v New Yorku. Naši alma mater bude sbor reprezentovat také na půdě některých amerických univerzit, kde je kromě koncertu naplánováno také setkání se studenty nebo akademickou obcí. Finanční stránku pokrývají z vlastních prostředků čle-

nové sboru s přispěním statutárního města Olomouc, Olomouckého kraje a také amerických organizátorů (Owensboro Sister Cities and Regions).

Doc. P. Režný, foto archiv Ateneo

Nové „narozeninové“ přání Přírodovědecké fakulty

Na PŘF proběhl již III. ročník soutěže o nejlepší návrh narozeninového přání pro akademický rok 2009/2010. Hodnotící komise vybrala z patnácti návrhů od osmi soutěžících narozeninové přání čerstvé absolventky PŘF Mgr. Radky Baďurové. Spolu s ní byli za další zajímavé návrhy oceněni studentka PF Soňa Matochová a student PŘF Jan Zemek.

Oficiální vyhodnocení soutěže proběhlo 6. 10. a vítězka obdržela z rukou děkana PŘF poukaz na třídní pobyt pro dvě osoby v rekreačním středisku PŘF v Karlově a mimořádné stipendium ve výši 3 000 Kč. Po oficiálním vyhlášení proběhla neformální debata, při které přítomní volnou formou prodiskutovali vznik nápadů a průběh tvorby narozeninového přání.

Návrh Mgr. R. Baďurové, které po složení připomíná leoporelo, se stává oficiálním narozeninovým přáním PŘF v novém akademickém roce 2009/2010. -red-

Protinádorová terapie: Vezmi molekulu a převrať ji aneb I rostliny mají své hormony

Hormony. Ti zdravější z nás si asi nejdříve vybaví adrenalin, o němž je známo, že dokáže organismus patřičně „vyhecovat“ k co největším výkonům, zejména ve stresových situacích. Někteří se naopak bohužel až příliš zblízka seznámili s inzulínem, který kontroluje hladinu cukru v krvi. Současný svět si také stále více považuje často nedostatkového hormonu štěstí, jak bývá nazýván endorfin, vyvolávající dobrou náladu. Hormony však jsou nepostradatelné pro normální činnost všech jednotlivých orgánů a zajišťují spolu s nervovým systémem veškeré procesy v organismu tím, že pro něj vytvářejí životně důležité regulační látky. Ještě méně ve všeobecném povědomí zdomácněl fakt, že nejen lidé a zvířata, ale také rostliny mají své hormony.

Cytokiny: Buňka budiž (roz)dělena

Už od třicátých let minulého století je známo, že látky analogické působení živočišných hormonů – tzv. fytohormony se vyskytují i v rostlinách, v nichž v nepatrném množství regulují základní projevy jejich růstu a vývoje. Mimořádně důležité jsou pro rostliny dvě skupiny hormonů, auxiny a cytokiny. Ty do značné míry rozhodují o tom, jak bude rostlina vypadat a jak bude reagovat na podněty z prostředí.

Základním výzkumem skupiny rostlinných hormonů – cytokininů se dlouhodobě zabývá Laboratoř růstových regulátorů, společně pracoviště Ústavu experimentální botaniky AV ČR a Přírodovědecké fakulty UP. Jedním z jejich světově uznávaných příspěvků je rozšíření řady cytokininů zejména o tzv. aromatické cytokiny topoliny a z nich odvozené deriváty na bázi olomouciny a využití jejich regulačních účinků. Tým pod vedením prof. Miroslava Strnada zjistil, že některé funkce cytokininů či jejich derivátů se uplatňují i u živočišných buněk či tkání. Na tomto pozadí vyvinula Laboratoř látky, jež mají protinádorové účinky.

Cytokiny toho mají v rámci celé rostliny „na starosti“ skutečně hodně: prorůstání postranních pupenů a následné větvení a odnožování rostlin, inhibice růstu kořenů, distribuce asimilátů, zpomalování stárnutí rostlinných pletiv, zvyšování odolnosti rostlin vůči stresům, působí také jako regulátory regenerace rostlin...

V čem ale spočívá jejich unikátnost pro výzkum látek s protinádorovými účinky? „To vyplývá už ze samotného pojmu cyto-kinin: cytokinéza znamená buněčné dělení. A cytokiny vykazují unikátní biologickou aktivitu právě tím, že buněčné dělení stimulují,“ vysvětluje prof. M. Strnad.

Princip obrátky jedné pralátky

Výchozí otázka samozřejmě ale zněla, jak naopak buněčnému dělení – a tedy nádorovému bujení – zabránit, jak najít tzv. inhibitory, látky, které buněčné dělení zpomalují, nebo dokonce zastavují. A přesně tuto otázku se pracovníkům laboratoře podařilo zodpovědět: „Vycházeli jsme totiž z předpokladu, že schopnost těchto látek stimulovat buněčné dělení se dá změnit, resp., že lze tuto jejich účinnost „převrátit“. Naše úsilí proto směřovalo k tomu, abychom dokázali tuto molekulu trochu „poopravit“ a najít takové modifikace, které by byly zodpovědné za aktivitu přesně opačnou. Vlastně jsme „předělali“ biologickou aktivitu přírodních cytokininů tak, aby z nich byly látky, která naopak inhibují, tedy brzdí buněčné dělení,“ říká prof. Strnad a s entuziasmem sobě vlastním dodává: „A víte co je fascinující? V poslední době jsme zjistili, že i všechny další skupiny

rostlinných hormonů se dají takto „převrátit“, tj. že se jejich biologická určenost dá jednoduchými modifikacemi změnit v aktivitu opačnou.“

A aby těch novinek nebylo málo: V Laboratoři dále zjistili, že vlastně nejde o specificky rostlinné molekuly, nýbrž že se vyskytují už v bakteriích, řasách ale i v dalších vyšších organismech. „Jsou to tzv. fylogeneticky osvědčené molekuly, tedy jakési „pralátky“, které sehrávaly ve vývoji života na zemi klíčovou roli už od počátku evoluce. Existují vlastně už u nejjednodušších organismů, neboť ty jsou schopny syntetizovat cytokiny. Jsou to tedy zároveň evolučně ověřené molekuly, což je impozantní, protože takových molekul mnoho není,“ vysvětluje prof. Strnad.

Vědci z olomoucké laboratoře jsou přesvědčeni, že tyto molekuly existují i v živočišných buňkách, chybí však zatím techniky, které by byly schopny ty látky najít. „V živočišných buňkách se totiž nacházejí ve velmi malých koncentracích, na rozdíl od rostlin, v nichž jsou přítomné ve větších, většinou pikomolárních (10^{-12} M) koncentracích a hlavně můžete bez problémů použít větší množství materiálu,“ upřesňuje prof. Strnad a dodává: „Nález těchto molekul v živočišných buňkách by znamenal velmi zajímavý objev, možná nových lidských hormonů... (?)“

Seliciclib - od účinné látky k léku

První z řady protinádorových látek odvozených z cytokininů byl Olomoucín, pak následoval vývoj dalších, ještě účinnějších inhibitorů - Bohemin, Roskovitin, Olomoucín II, atd. Roskovitin pod komerčním názvem Seliciclib končí druhou fázi klinického zkoušení, a to v Evropě a v USA. Na cestě od účinné látky k léku se tedy dostal zatím nejdál. Ani přesto však ještě není možné přesně odhadnout, kdy a zda vůbec by se z něj mohl stát běžně distribuovaný lék: „Než se tak stane, bude to podle mne ještě tak tři až čtyři roky trvat. A to jen v případě, že všechno dobře dopadne – nikdy totiž s jistotou nevíte, kdy ta látka skončí a z jakých důvodů. A nemusí při tom jít o důvody pochybení té látky, ale i o důvody ekonomické a jiné, hodně záleží i na štěstí. Ale je pravda, že Seliciclib je už hodně daleko,“ potvrzuje prof. Strnad.

Co konkrétně má Seliciclib úspěšně za sebou: první fázi klinického zkoušení, v jejímž průběhu je ověřována „pouze“ toxicita látky, čili kdy se prokáže, jestli má či nemá příliš mnoho vedlejších účinků. „Teprve druhá fáze znamená ověřování účinnosti. Nejdřív je to tzv. áčko, tj. klinické zkoušení 2a, které se provádí v jedné nemocnici nebo v jedné zemi. Ve fázi 2b - a právě v té je nyní Seliciclib - už jde o velkou multicentrickou studii, finančně velmi nákladnou, která probíhá v řadě nemocnic na nějakou specifickou aplikaci. V tomto případě jde o monoterapii malobuněčného karcinomu plic nebo o kombinatorní terapii s gencitabinem na další typy nádorů. A když se dostane z druhé fáze, tak v té třetí už se v podstatě přechází na normální distribuci léku - už se sice ještě ověřování, ale už v klinické praxi. Ovšem s tím, že se přitom musejí sbírat

Prof. Ing. Miroslav Strnad, DrSc. (1958), po studiu na Vysoké škole zemědělské nastoupil do Ústavu experimentální botaniky v Praze a později v Olomouci. Dnes tu vede Laboratoř růstových regulátorů - společně pracoviště UEB AV ČR a přírodovědecké fakulty UP, kde také přednáší. Je autorem

a spoluautorem více než 300 původních vědeckých prací, z toho přes 100 publikací v mezinárodních časopisech s impact faktorem; 12 kapitol (review) v knihách a sbornících; více jak dvaceti českých mezinárodních patentů. Od počátku své vědecké kariéry se zabývá vývojem a studiem biologicky aktivních látek na bázi rostlinných růstových regulátorů, zejména derivátů purinů známých jako cytokiny. Podařilo se mu izolovat a charakterizovat řadu nových biologických látek, které byly pojmenovány český topoliny a celá skupina pak aromatické cytokiny. V dnešní době se jedná o desítky nových přírodních látek.

výsledky, které je pak nutno předložit (v tomto případě) Americkému úřadu pro léčiva - FDA. Ten vystavuje povolení k distribuci látky jako léčiva,“ objasňuje jednotlivé etapy prof. Strnad.

Výzkumný cyklus pokračuje

Osud hormonu je ve srovnání s jeho nenahraditelností poměrně jednorázový. Doba jeho působení se sice pohybuje v rozmezí od několika minut až k týdnům, každopádně po splnění úkolu se hormon sám zbaví aktivity, rozloží se a vyloučí z organismu. V lepším případě se jeho fragmenty použijí k výstavbě nových molekul hormonu. Cyklus však začíná znovu a pokračuje dál - a s ním i výzkum.

„Našich projektů, které jsou navázány na onu centrální molekulu - cytokinin, je velmi mnoho a směřují do všech možných oblastí - do zemědělství, biotechnologií, do medicíny. V oblasti vývoje léčiv už nejde jen o látky s protinádorovými účinky. Jednotlivé výzkumné týmy v rámci LRR se věnují vývoji látek účinných např. pro léčbu kožních onemocnění a stárnutí kůže - to je příklad Pyratinu-6, který teď vstupuje na americký trh (skupina Dr. Doležala). Další oblast představuje výzkum protizánětlivých látek (skupiny Doc. Havlíčka a Doc. Kryštof). Nedávno se podařilo těmto dvěma týmům vyvinout i látku, která velmi vykazuje silné účinky při apoptóze neutrofilů a zkouší se v *in vivo* modelech pro léčbu revmatoidy. Firma C3Bio z Německa, která licencovala naše dva patenty, se rozhodla, že s těmito látkami vstoupí do klinického zkoušení. Dále vyvíjíme také látky s velmi nadějnými antiangiogenními účinky (Doc. Kryštof),“ vypočítává prof. Strnad a pokračuje: „Připomněl bych také skupinu dr. Spíchala, která vyvíjí látky na bázi inhi-

Dokončení na str. 5

Hormony - první pokyn k reakci

Zklidni hormon. Z puberty své i svých ratořestí asi všichni známe neapnou poučku, která nabádá k žádoucím utlumení nejrůznějších reakcí. Jak ale hormony fungují a proč jsou tak nepostradatelné? Hezky to vystihuje původ řeckého slova „hormao“ = povzbuzovat, pohánět, vyvolávat činnost. Tyto chemické sloučeniny si lze představit na startovní čáře pomyslné komunikační dráhy, která vede směrem k buňkám. Jejich hlavním úkolem je dopravit k nim „pokyny“, podle kterých je nutno dál reagovat. Proto bývají označovány také za tzv. „první posly“. A bez reakce a zpětné vazby to prostě v živém organismu nejde. I působení hormonu je na ní závislé - buňka jej totiž musí správně detekovat, tj. nabídnout příslušný receptor, jenž je schopen „pokyn“ přijmout, a reagovat - tak, aby mohlo dojít k odezvě, pro organismus životně důležité. Zjednodušeně řečeno: na počátku je signál (hormon), pak odpověď (buňka), a ta následně zpětně ovlivní zdroj signálu (např. endokrinní žláza).

Historie urgentní medicíny na českých lékařských fakultách se začala psát na Univerzitě Palackého

Urgentní medicína začala svoji cestu prostřednictvím koňských povozů na svážení raněných během Francouzské revoluce. Formální začátky její organizace a vzdělávání sahají do roku 1952 ve Velké Británii, první odborná společnost jako část chirurgické společnosti byla založena v roce 1967. V USA se začaly zakládat první oddělení urgentního příjmu - emergency departments - v roce 1960 a jako specializace byla urgentní medicína uznána v roce 1979. V současnosti je urgentní medicína uznána jako samostatná lékařská specializace v 54 zemích světa, z toho v 18 státech EU. V 15 zemích je přednášena studentům medicíny.

Úspěch pilotního kurzu

V lednu 2008 zahájili nadšenci a propagátoři urgentní medicíny v Olomouci výuku pilotním kurzem a následně formou šestnácti hodinového semináře. Pod vedením lékařů - záchranářů A. Michalčové, D. Kvapila z ČR a Ch. Redelsteina a B. Schreina z Rakouska si studenti navcivovali postupy neodkladné přednemocniční péče při stavech ohrožení života. Účinnost praktických nácviků se mj. prokázala v soutěžích, kterých se studenti následně zúčastnili. Už v roce 2008 se jeden z nich umístil na třetím místě soutěže dispečerů Rallye Rejvíz, v roce 2009 obsadili studenti páté a šesté místo na soutěži Ski Rescue. Tým ve složení Eva Dorazilová, Denisa Osinová, Jan Přechek, Roman Remeš, Stanislav Popela a trenérka dr. A. Michalčová se v soutěži profesionálních zdravotnických záchranářů Karpaty Rescue umístili na třetím a patnáctém místě z 30 týmů. V roce 2009 obsadili E. Dorazilová, J. Přechek, D. Osinová a R. Remeš v mezinárodní soutěži profesionálních posádek záchranné služby Rallye Rejvíz 12. místo z 29 posádek ze 14 zemí Ameriky, Asie a Evropy. Potvrdili tak, že i krátká studentská praxe ve spojení s teorií nemusí zaostávat za zkušenostmi dlouholetých profesionálů.

Předmět urgentní medicína součástí kurikula

Zájmu studentů vyšlo vstříc vedení Lékařské fakulty - prof. Z. Kolář a prof. V. Mihal - zavedením předmětu urgentní medicína do kurikula formou povinné volitelného předmětu od akademického roku 2008/2009 a základního předmětu od roku 2010/2011. Od září 2009 předmět obsahuje 15 výukových hodin přednášek, 15 hodin praktických cvičení a osmihodinovou službu v posádce záchranné služby nebo na Oddělení urgentního příjmu. Náplní je převážně přednemocniční péče o pacienty, s tím že nemocniční neodkladná péče bude zařazena nově a bude postupně rozšiřována i v rámci dalších specializací jako chirurgie, neurologie, pediatrie a další.

Cílem není naučit mediky čtvrtého ročníku vše, co urgentní medicína zahrnuje, protože většina z nich bude pracovat v jiných oborech. Hlavním záměrem je ukázat rozdíly v přístupu k pacientovi v přednemocniční fázi léčby při omezených diagnostických a terapeutických

možnostech, naučit je rozlišovat kritické, urgentní, akutní a chronické pacienty a připravit je na diagnostiku, terapii a prevenci při akutním zhoršení chronických onemocnění, při náhlých stavech a úrazech. Důraz je zároveň kladen na pojetí celého věkového spektra pacientů - od novorozenců až po geriatrické pacienty, a to bez ohledu na zařazení konkrétních onemocnění do příslušných oblastí medicínské specializace. Po závěrečné zkoušce budou znát studenti i základy třídění při hromadném neštěstí, což může být i větší dopravní nehoda.

Zvýšit zájem o obor

Tvůrci předmětu urgentní medicína zároveň předpokládají, že medikům odkryjí přitažlivost akutní medicíny a některé i přilákají do oboru, který je důležitý nejen pro práci v záchranné službě, ale i pro vznikající urgentní příjmy nemocnic. Zkušenosti v urgentní medicíně je zároveň mohou vést ke skromnosti při ordinování množství pomocných a laboratorních vyšetření, která nejsou často nezbytná.

Cílovou skupinu tvoří posluchači lékařské fakulty ve čtvrtém akademickém ročníku po absolvování základů interní a chirurgické propedeutiky a farmakologie.

Rozsah předmětu je 30 hodin výuky + 8 hodin praxe na záchranné službě nebo na oddělení urgentního příjmu. Třicet hodin výuky je rozděleno do 15 hodin přednášek a 15 hodin praktických cvičení.

Předpokládá se, že tento model může v budoucnosti společně s modelem výuky v Polsku, Maďarsku, Rakousku a na Slovensku posloužit k vypracování mezinárodního pregraduálního kurikula pod záštitou některé z mezinárodních organizací, podobně jako jsou mezinárodní standardy postgraduální výuky v jiných lékařských specializacích.

MUDr. A. Michalčová, V. Dobiáš

Státy s pregraduální výukou urgentní medicíny: Rakousko, Bulharsko, Dánsko, Německo, Maďarsko, Irsko, Itálie, Litva, Holandsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Španělsko, Švédsko.

Státy EU, v nichž je UM uznána jako specializace: předchozí státy + Belgie, Česká republika, Estonsko, Malta, Slovinsko, Velká Británie.

Dokončení ze str. 4

A co finanční problémy – ty také nemají? „Máme i nemáme. Peněz je vždy málo. Teď máme trochu obavy, co nám přinese transformace financování vědy a jestli ji budeme schopni přežít. Ale jak vždycky říkáme: Nebojte se, my se nedáme. Nesedíme za bukem a najdeme si cestu, jak přežít i to velmi složité období, které je před námi.“

Čení si také dosavadního vývoje po roce 1989: „Jako země jsme byli po 40 letech socialismu v docela slušném 'srabu'. Žádná socialistická země nedopadla tak, jako naše po roce 1968. Tehdy se univerzity téměř 'očistily' od zbytku těch, kteří ještě něco uměli, pak se země uzavřela a začala morální i odborná devastace. A přesto jsme se po roce 1989 vyvíjeli absolutně nejvíce. Jsme na tom lépe než Poláci a Maďaři a mnohem lépe než všechny ostatní země bývalého východního bloku. To je práce impozantní – za patnáct let! V době, kdy jsem přišel na UP, mně např. naše univerzita připadala jako lepší střední škola. Je neuvěřitelné, jak moc jsme se od revoluce zvedli. Vidím to prostě velmi pozitivně a nemyslím tím jen naši laboratoře, ale celou zemi: jsou u nás pracoviště, která si nezadají s těmi špičkovými na Západě. A to nebylo,“ uzavírá prof. Strnad.

Text a foto V. Mazochová

Novinky z Britského centra Knihovny UP

Mezinárodní zkoušky z angličtiny

Stále přijímáme přihlášky na zimní termín Cambridge-ských zkoušek. Příplatky za pozdní registraci jsou 700 Kč (do 30. 10.) nebo 1 400 Kč (do 11. 11.).

Certifikáty ze zkoušek

V Britském centru jsou připraveny k vyzvednutí certifikáty ze všech zkoušek konaných v březnu a červnu 2009. Certifikáty si můžete vyzvednout kdykoliv v otevíracích hodinách Britského centra. Pokud jste skládali zkoušku ve Zlině, vydá Vám certifikát jazyková škola ve Zlině.

Cambridgeské zkoušky nanečisto

Ve spolupráci se vzdělávací agenturou Moravian English College pořádáme další Cambridgeské zkoušky nanečisto v sobotu 31. 10. v 9.00. Pod vedením zkušených odborníků si vyzkoušíte všechny části zkoušky (včetně poslechu a interview) za podmínek odpovídajících skutečné zkoušce. Výsledky obdržíte do pěti dnů. Přesný časový harmonogram a místo konání závisí na počtu přihlášených. Uzávěrka přihlášek je ve čtvrtek 29. 10. Počet míst je omezen, doporučujeme včasnou rezervaci na bc@upol.cz.

FCE Seminars - Reading & Speaking

V sobotu 7. 11. od 9.00 pořádáme ve spolupráci s British Council první ze série tří metodických seminářů pro učitele angličtiny připravující studenty ke zkouškám FCE. Seminář povede Mgr. Šárka Šimáčková, Ph.D., examinatorka Cambridgeských zkoušek působící na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP.

Maturita Activator v akci!

Ve čtvrtek 12. 11. od 15.00 do 18.00 pořádáme ve spolupráci s Pearson Longman praktický seminář pro učitele angličtiny na SŠ na téma závěrečné přípravy k maturitě. Podrobně se podíváme na obsah základní úrovně maturitní zkoušky, nahlédneme do zcela nové učebnice Maturita Activator a ukážeme si možnosti jejího praktického použití. Učebnici bude možné zakoupit v průběhu akce za speciální cenu.

FCE Seminars – Writing & Listening

V sobotu 21. 11. od 9.00 pořádáme ve spolupráci s British Council druhý ze série tří metodických seminářů pro učitele angličtiny připravující studenty ke zkouškám FCE. Seminář povede Mgr. Šárka Šimáčková, Ph.D., examinatorka Cambridgeských zkoušek působící na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP.

How to make teaching languages interactive?

Ve čtvrtek 3. 12. v 15.00 pořádáme ve spolupráci s AV MEDIA, a.s., seminář zaměřený na použití interaktivní tabule SMART Board a nástroje SMART Notebook ve výuce angličtiny. Účastníkům bude představena dotykem ovládaná interaktivní tabule s cílem vytvořit si základní představu o jejím využití ve výuce, vhodném zařazení do struktury a jednotlivých fází hodiny a možnostech ulehčení práce a přípravy učitele.

Přihlášky a rezervace na semináře

Na všechny semináře Britského centra je vstup volný. Počet míst je omezen, doporučujeme včasnou rezervaci na bc@upol.cz nebo 585 631 874.

Výpůjční systém a internetový přístup

Přístup do katalogu je na www.bc.upol.cz na stránce Knihovna. Systém umožňuje mimo jiné prohlížení a prodlužování vlastních výpůjček, listování v katalogu a zadávání rezervací na momentálně půjčené tituly.

Upozorňujeme všechny uživatele, že Britské centrum bude zavřeno ve dnech 27. 10., 28. 10. a 17. 11. z důvodu státních svátků.

Další informace na www.bc.upol.cz.

Protinádorová terapie...

bitorů cytokinin oxidázy/dehydrogenázy pro zemědělské aplikace a spolu se skupinou prof. Fréborta (katedra biochemie PTF UP) našli první velmi účinné sloučeniny, které mají vliv na růst rostlin, velikost květů a kořenového systému. Skupina dr. Karla Doležala, která je vlastně v pozadí onoho Pyratinu, se kromě léčby kůže věnuje také vývoji regulátorů pro rostlinné biotechnologie, tzn. množení rostlin. Je zkrátka vidět, že z cytokininů se dá udělat ledasco,“ říká prof. Strnad.

Endorfiny v laboratoři

(a „výcvik ledního medvěda“)

Prof. Strnad vypadá spokojeně a o perspektivách svého pracoviště a dalších nadějných výzkumných programech hovoří s nadšením. Má LRR vůbec nějaké problémy? „Ne, myslím že tohle pracoviště je dobré a funguje bezvadně. Problémy samozřejmě také máme. Musím ale říci, že mám kolem sebe řadu zapálených, pracovitých a chytrých lidí, hlavně mladých. Já je samozřejmě honím, tlačím je před sebou, aby makali. Říkám tomu výcvik ledního medvěda. Nakonec je to jejich život, oni to jednou převezmou. Mladá generace je v mých očích úžasná a hlavně nesmírně nadaná. U nás jsou teď hlavně třicetiletí kluci a holky, kteří přednášejí suverénně i na velkých mezinárodních kongresech. To asi není špatné, že?“ usmívá se prof. Strnad.

Olomoučtí medicí si ze zahraničních stáží v Evropě přivážejí cenné poznatky a zkušenosti

Vycestovat na stáž do zahraničí a poznat, jak funguje tamější zdravotní péče, je snem snad každého studenta medicíny. Prostřednictvím olomoucké pobočky studentské organizace IFMSA se to letos podařilo 36 medikům z LF UP. Požádali jsme dva z nich, kteří studují obor Všeobecné lékařství – studentku 3. ročníku Kateřinu Horvátovou a studenta 4. ročníku Jakuba Kubiase, aby nám přiblížili, jak takový výjezd probíhá.

Katka navštívila španělskou Granadu, kde se zapojila do biochemického výzkumu (tzv. výzkumná stáž), zatímco Kuba se jako student vyššího ročníku mohl zúčastnit klinicky zaměřeného pobytu na neurochirurgické klinice v německém Lübecku. Místní pobočka IFMSA přijíždějícím zajišťuje ubytování, místo výkonu stáže a někdy i společenský program. Vzhledem k tomu, že studenti do dané země cestují na vlastní náklady, často pomůže dobrá rada zkušeného kolegy, jak se co neefektivněji do mnohdy vzdálené destinace dostat.

V laboratoři

Protože je na uvážení místních, jak moc se o své hosty budou starat, Katka měla dvakrát denně zajištěnou stravu, zatímco Kuba musel vystačit s finančním příspěvkem a vlastními zdroji. Ubytování bývá v zahraničí standardně dobré, někdy je ovšem nutno z města dojíždět, což může studenta odkojeného olomouckými vzdálenostmi lehce překvapit. To ostatně potvrzuje i Katka, když říká: „Výzkumné centrum bylo součástí nového nemocničního komplexu na kraji města, takže bylo od kolejí poměrně hodně daleko a cesta trvala někdy i hodinu. Na druhé straně bylo vybaveno nejnovějšími přístroji a probíhalo zde několik výzkumů najednou.“

Základní program se u jednotlivých stáží samozřejmě liší a do značné míry záleží na schopnostech studenta, jak se dovede zapojit do práce. „Přístup lékařů ke mně byl zpočátku velice zdrženlivý. Na odstup, který si Němci drží vůči neznámým lidem, zvláště cizincům, jsem však byl připraven. Ale zhruba po týdnu jsem si získal jejich důvěru a situace se zlepšila,“ říká Kuba, který dokonce asistoval při složitých neurochirurgických operacích. Podobnou zkušenost má i Katka, která se mohla podílet na důležitém a finančně velmi náročném výzkumu v oblasti Parkinsonovy choroby.

Odborné zkušenosti získané v zahraničí jsou samozřejmě k nezaplnění, ale pracovní týden má naštěstí jen pět dní, takže studenti využívají víkendy k poznávání země a místní kultury. „Společenský program jsme si zajišťovali sami a výlety po Andalusii a Granadě byly v naší režii. Sešla se tam výborná parta třinácti studentů z různých koutů světa, takže o zábavu bylo vždy postaráno,“ vzpomíná Katka. Kuba chválí své hostitele za

„precizně připravený a do detailu promyšlený program, díky němuž jsme se každý víkend podívali do některého německého města – Berlína, Hamburku a Kielu.“

Pobyt v cizí zemi a hlavně práce v nemocnicích vyžaduje dobrou jazykovou vybavenost. Součástí výběrového řízení jsou proto testy z odborné angličtiny nebo němčiny pod dohledem Centra pro výuku cizích jazyků LF UP. Je ale pravdou, že v určitých zemích je podstatně výhodnější alespoň částečná znalost francouzštiny či španělštiny. „Velké plus mají ti, kteří umí španělsky, většina obyvatel totiž nerozumí anglicky ani slovíčko,“ popisuje Katka situaci v Granadě.

Pokud jde o srovnání zahraničí s Českou republikou, stážisté se shodují na tom, že naše země personálně rozhodně není pozadu, ale samozřejmě je stále patrná lepší technologická úroveň vybavení na západ od nás.

Měsíční stáž mnohdy studenty obohatí více, než by se mohlo zdát, což ostatně dokládá i nadšení našich dvou kolegů. „Stáž mi dala hodně. Po odborné stránce naprosto neocenitelné poznatky a spoustu nových vědomostí,“ říká Kuba. Katka dodává: „Všem doporučuji takto vyjet a získat zkušenosti, které určitě ve svém budoucím povolání uplatníte.“

A. Kopecký, LF UP, IFMSA CZ Olomouc
foto archiv studentů

Odnětí nádroru pomocí elektrofyziologického monitoringu

Správa kolejí a menz Univerzity Palackého v Olomouci
nabízí za výhodných cenových podmínek

STRAVOVÁNÍ VE STUDENTSKÉ MENZE

Nabízíme výběr z 10 až 12 druhů teplých obědů, minulek, specialit, hotových jídel, včetně doplňkového sortimentu (polévky, saláty, kompoty, teplé i studené nápoje). Při placení identifikační kartou mají studenti UP možnost zvýhodněných nákupů balených svačinových jídel v bufetech menzy i na recepcích kolejí za příznivé ceny.

CENÍK PRO STUDENTY A ZAMĚSTNANCE UP	
obědy a hotová jídla 28 / 34 Kč	minutky / speciality 33 / 36 / 43 Kč
CENÍK PRO EXTERNÍ ZÁJEMCE	
obědy a hotová jídla 54 / 60 Kč	minutky / speciality 56 / 60 / 67 Kč

PROVOZNÍ DOBA V PRAC. DNY VE ŠKOLNÍM ROCE		
Hlavní menza 17. listopadu 54	výdej obědů	11:30–14:30
	výdej minulek a hotovek	10:30–20:00
Výdejna Šmeralova 6	výdej obědů	11:00–14:30
Výdejna Křížkovského 8	výdej obědů	11:30–14:00
	výdej minulek	11:00–14:30
Výdejna Neředín tř. Míru 113	výdej obědů	11:30–14:30
	výdej minulek a hotovek	11:00–18:30
Bufet v hlavní menze		7:00–20:00
Bufet Neředín		7:00–18:30

- Polévky a saláty si můžete objednat nejen k obědům, ale i k minulkám a hotovým jídlům.
- Objednávka polévek a salátů je podmíněna odběrem hlavního jídla.
- Objednávky obědů na následující den lze provést do 14:15 hod., oběd č. 1 lze v pracovních dnech doobjednat do 8:00 hod.
- Objednávky minulek a hotových jídel lze provést kdykoliv v průběhu téhož dne, nejpozději však 30 minut před koncem výdeje.
- Provoz kanceláře v hlavní menze:
po–čt 11:00–14:00
pá 11:30–13:30
- Objednávky jídel můžete provádět na objednávacích místech v menze nebo přes internet na adrese menza.upol.cz.
- Vklady na účty v menze lze provádět také bezhotovostně – formou inkasa.
- Bližší informace získáte v pokladně menzy a na webu SKM.
- Pokud si zapomenete objednat oběd na příští den, doporučujeme vám minutková nebo hotová jídla, která je možno odebrat ihned po provedení objednávky.

KVALITA ZA ROZUMNOU CENU – TO JE VAŠE MENZA SKM UP

Jídelníček a aktuální informace najdete na adrese www.skm.upol.cz

Holštýnská brána

Senátoři a rektorské volby

Vážím si univerzitních senátorů, kteří zvedli rukavici a v Žurnálu reagovali (R. Kubínek, E. Sovová, J. Lach, T. Parma, ŽUP 4/19) na můj kritický příspěvek „Podivuhodná pasivita senátorů“ (ŽUP 3/19) napsaný pod dojmem předvolební diskuse s rektorskými kandidáty. Cení si toho zvláště v kontrastu s vědomím, že jiný jejich kolega mě raději přišel osobně přesvědčovat, že není dobré podobné kritické texty publikovat v periodiku, které čtou i lidé vně UP. Že prý nám to může uškodit. (:-)

Dovolím si tu polemizovat s hlavními argumenty svých oponentů. Oba kandidáty prý znají natolik dobře, že víc ptát se netřeba. Dlouhodobé pozorování obou adeptů a spolupráce s nimi jim poskytly mnohem více informací, než kolik by daly odpovědi na nějaké nové otázky. Ačkoliv tato znalost je samozřejmě velice užitečná, o ni nejde při veřejném představení. Já jsem položil některé otázky, u kterých jsem předem věděl, jak kandidáti odpoví – u jednoho přesněji a u druhého přibližně, v rozumné toleranci. Jde především o to, že odpověď zazní veřejně, a stane se tak závazná. Řekne-li kandidát před volbami veřejně, že hodlá problém A řešit způsobem X a je poté zvolen, dá se (a mělo by se) očekávat, že tímto způsobem se k problému také postaví. I pokud bych věděl na základě osobní zkušenosti, že daný kandidát preferuje způsob X, pokud bych ho nepřiměl říci to nahlas, zůstane situace nejasná: zájmová uskupení preferující řešení problému A způsobem Y budou mít volné pole k manévrování a přesvědčování rektora o své pravdě. Pro ty, kteří mají rádi zákulisní jednání a politiku výměn jednoho ústupku za jiný, to může být vítaná alternativa. Považuji ale za užitečnější, když je rektorovo konání čitelné, transparentní a předvídatelné. I přes veškerou různorodost zájmů naší košaté akademické obce pak můžeme počítat s tím, že v celouniverzitní politice jsou určité konstanty, které můžeme brát jako pevné a neplytvat úsilím při testování manévrovacího pole pro každý náš krok.

Ačkoliv to explicitně nezaznělo v textech mých oponentů, setkal jsem se s názorem, že předvolební sliby netřeba brát vážně, že to stejně dopadne jinak. Takovouto rezignaci ale považuji z principu za špatnou. Pokud má někdo pocit, že kandidáti nedostali svým předchozím slibům, právě na veřejném slyšení před volbami by se to mělo vyúčtovat: „Před minulými volbami (rektorskými či děkanskými) jste slibovali řešení problému A způsobem X. K problému jste však přistoupil způsobem Y a problém A nadále trvá. Proč jste postupoval takto? Jak mám na základě této zkušenosti věřit, že současným slibům skutečně dostojíte?“ Právě u senátorů bych očekával, že si s takovouto inventurou dají práci. Pokud by se žádný z kandidátů s podobnými otázkami nedokázal vypořádat dostatečně přesvědčivě, je podle mého názoru zcela legitimní házet bílé lístky. Jak mám ale bílé lístky čistě teď – jen s vysvětlivkou, že senátoři kandidáty už „znají“? Prokouklí je jako lháře, kteří nedostali svým slibům, a jen už je nechtějí ztrapňovat takto tvrdým dotazem? Nebo jsou jen po těch letech soužití natolik znudění a prostě by si přáli změnu pro obveselení – nějakého toho Jezdce z neznáma?

Dovolím si také nesouhlasit s požadavkem na zveřejnění sestavy prorektorského týmu. Odhaduji, že hlavním motivem je dosavadní nespokojenost senátorů s prací některých prorektorů. V tom případě bych považoval za férové vstát a říci: „Domnívám se, že prorektor C nezvládá svou funkci v tom a v tom a chtěl bych na jeho místě vidět jinou osobu. V případě zvolení byste počítal se změnou nebo s personální kontinuitou?“. I současný rektor by měl pádný argument ke konkrétní akci již nyní, místo toho, aby byl tlačěn do pozice, kdy musí (1) přesvědčovat potenciální nové prorektory (být prorektorem opravdu není takové terno, jak by si snad někdo představoval) a licitovat o podmínkách, za jakých by do toho s ním šli a (2) udržet si loajalitu současných prorektorů ještě několik měsíců do konce volebního období. Za chod univerzity zodpovídá rektor a je zcela na něm, aby svou odpovědnost delegoval způsobem, který uzná za vhodné – senát ať posoudí výsledek. Považuji za mnohem lepší, když je rektor transparentně zavázán senátu i veřejnosti tím, co napíše do svého programu a veřejně slíbí, než když musí plnit ještě další zákulisní sliby, které dal před volbou svým prorektorům. Představme si navíc situaci, kdy daný prorektor skutečně nekoná tak, jak by měl. V prvním případě má rektor dostatečný mandát jej vyměnit s poukazem na nutnost plnit volební program. Změna (pokud k ní ovšem najde rektor odvahu) pak může být snadná, transparentní a zcela pochopitelná. Ve druhém případě je ale sama osoba prorektora součástí volebního programu. Možná bude s výměnou prorektora většina senátorů souhlasit, ale jini to budou považovat za závažné porušení předvolebního slibu a třeba budou vyžadovat jiný ústupek. Prorektorů budou mít silnou pozici – vždyť byli zvoleni se svým rektorem – třebaže nemuseli vytvářet volební program a veřejně se k něčemu zavazovat. Ovšem pokud nastane nějaký problém, je tu přece rektor, na kterého se to může shodit – vždyť on za to ze zákona zodpovídá.

V době psaní tohoto textu nevím, kteří z navržených kandidátů kandidaturu přijali, mezi jmény však vidím řadu lidí, které znám a vážím si jich. Současněho rektora Dvořáka považuji – při vědomí, že nikdo nejsme dokonalý – za dobrého rektora, ale zcela respektuji touhu našich senátorů po změně. Já jsem dobrodružná povaha a je docela dobře možné, že jiný rektor posune univerzitu dobrým směrem. Doufám, že si ale senátoři před volbou dají dostatečnou práci v tom, aby nové kandidáty poznali alespoň natolik dobře, jak podle svých slov znají ty dosavadní. Doufám také, že přimějí kandidáty dát se poznat i ostatním členům akademické obce natolik, aby bylo dostatečně zřejmé, proč vybrali právě takovouto osobu. Přejme jim (i sobě) šťastnou volbu.

Prof. T. Opatrný, proděkan PŘF

JUBILEA

Blahopřejeme!

Při příležitosti životního jubilea byla doc. Jiřimu Novosadovi udělena zlatá medaile Za zásluhy o rozvoj Univerzity Palackého. V pracovním sekretariátu UP prof. Lubomíra Dvořáka ji 15. 10. jubilant převzal za účasti doc. Dušana Tomajka, děkana Fakulty tělesné kultury (vlevo).

Doc. Jiří Novosad pracoval na univerzitě od roku 1958, po roce 1968 se stal vedoucím nově vzniklého oddělení pro výzkum vrcholových sportovců při Katedře sportů a turistiky, které se v roce 1977 změnilo na Laboratoř vrcholového sportu a v roce 1980 se zcela osamostatnilo a přešlo pod Rektorát UP. V roce 1989 to byl právě doc. Novosad, pozdější člen Akademického senátu i Vědecké rady, autor mnoha publikací, kdo stál u zrodu FTK.

-map-, foto -mo-

Centrum dějin křesťanské politiky
na Katedře historie FF UP
pod záštitou místopředsedy Poslanecké sněmovny
Parlamentu ČR Ing. Jana Kasala (KDU-ČSL), náměstka
hejtmana Olomouckého kraje, místopředsedy
KDU-ČSL Ing. Pavla Horáka a děkana FF UP prof.
Ivo Bartečka, CSc.
pořádá konferenci

„Bílá místa“ v dějinách Československé strany lidové (k 90. výročí vzniku Československé strany lidové)

Konference věnovaná nadcházejícímu životnímu
výročí prof. Miloše Trapla, CSc. se koná
dne 5. 11. v Uměleckém centru UP v Univerzitní ul.

Katedra rekreologie FTK vyhlašuje kreativní fotografickou soutěž Tělo, pohyb, emoce

Jejím cílem je zachytit různost pohledů na člověka
a jeho pohyb v nejširším možném významu. Zúčastnit
se mohou studenti, zaměstnanci i týmy z FTK UP.

Uzávěrka soutěže je 30. listopadu.
Podrobné informace viz www.fotosoutez.cz

Přednáškový večer Spolku lékařů
Spolek lékařů v Olomouci a I. chirurgická klinika FNO
ve spolupráci s Ústavem patologie LF UP a II. interní
klinikou FNO pořádají další z přednáškových večerů,
tentokrát na téma

Barrettův jícen - multidisciplinární přístup, profit pro pacienta?

Místo a datum konání:
Teoretické ústavy LF UP, 4. 11. od 16.00 hodin.

Děkan Přírodovědecké fakulty UP
vyhlašuje pro studenty a zaměstnance UP a absol-
venty a seniory PŘF

IV. ročník soutěže o nejlepší návrh s tématem Vánoční přání a PF 2010

Uzávěrka je stanovena na pátek 13. 11.
Přijem návrhů a případné informace:
Ing. Dagmar Zlámalová, tel. 585 634 155, 733 690
401, e-mail: dagmar.zlamalova@upol.cz, kancelář
č. 6.011, 6. podlaží nové budovy PŘF UP, tř. 17. listo-
padu 12, Olomouc.
Podrobné informace
viz www.upol.cz/fakulty/prf/aktualni-sdeleni-prf/

Beseda s obchodním radou Austrade Prague

V aule Pedagogické fakulty UP se 26.10. od 13.30
hod. uskuteční beseda s Petrem Vodvářkou, obchod-
ním radou Austrade Prague, australského obchod-
ního oddělení, které v rámci svých aktivit mimo jiné
podporuje vzdělání v Austrálii. Studentům bude před-
stavena Austrálie se svým životním stylem a kulturou
jako destinace přátelská pro vzdělání.

Potvrzení účasti možné na jana.dostalova@upol.cz

Darujte krev!

Dárci krve jsou lidé, kteří zachraňují životy. V sou-
časné době je však počet nových, mladých bezplat-
ných dárců krve nižší, než by bylo potřebné. Některí
o dárcovství krve nevědí, jiní raději poskytují svou
plazmu za úplatu na výrobu léčiv v zahraničí... České
nemocnice ale potřebují krev od našich dárců pro
své pacienty – nyní a zde. **Transfúzní oddělení FNO
na ul. I. P. Pavlova uvítá zájemce kterýkoli den
dopoledne a ve čtvrtek po celý den.**

Podrobné informace viz www.fnol.cz nebo
www.cervenkykriz.eu/darcovstvikuve.

Pro všechny dárcy z UP, kteří do 31. 12. 2009 darují
ve FNO svou krev poprvé, připravil Český červený
kříž poukaz na kurz základů první pomoci, jehož
certifikát má celoevropskou platnost. Mohou se tak
naučit jak i jinak zachránit život.

Před dvaceti lety aneb I takový jsme byli /III./

22. 11. – STŘEDA

Hala UP. Na toto setkání jsou přizváni jen lidé, kteří souhlasí se stávkou. Není proto připuštěno ke čtení prohlášení nestávkujících studentů. Později je nám to vyčítáno jako nedostatek demokracie.

Na hale mimo jiné vystoupil na naši podporu doc. Jařab. Miloš Korhoň, člen Stávkového výboru, oznamuje návrh Stávkového výboru o okupaci FF UP. Hlasování všech tento návrh schvaluje. V té době sedí J. Krečan u rektora a oznamuje mu okupaci jako hotovou věc. Mráz mu běhá po zádech při pomýšlení, že studenti v hale okupaci neschválí.

● 12. 00 – město

Odvážní pracovníci Výzkumného ústavu Sigma tisknou na počítačích pro studenty první stovky prohlášení a výzvy k manifestační generální stávce 27. 11. od 12 do 14. 00 hodin.

● 19. 00

Setkání zástupců jednotlivých pater kolejí se členy Stávkového výboru. Konečně jsou vysvětlena naše stanoviska vůči Praze. Naším úkolem je bezvýhradně podporovat Prahu, protože tam se láme chleba a tam vědí, kdy je který požadavek adekvátní situaci. V Olomouci nelze politikařit samostatně.

Po ujasnění polemiky o desetibodovém a dvanáctibodovém konečně může začít „vývoz revoluce“.

23. 11. – ČTVRTEK

Okupaci filozofické fakulty se najednou vše rozjiždí do maximálních obrátek. Vznikají sekce plakátovací, výjezdová, tisková a další. Výjezdová sekce organizuje výjezdy plakátovacích skupin do okolních měst a vesnic.

Kurýři přináší poplašné zprávy z VŠB Ostrava. Stávkový výbor tam pracuje velmi špatně, proto je rozhodnuto, že UP Olomouc vezme na svá bedra agitaci celé severní Moravy.

Ve čtvrtek a pátek vyjíždí celkem 500 studentů vybavených plakáty a letáky do všech důležitých aglomerací. Akční rádius je od České Třebové až po Třinec, na jih potom do Kroměříže.

Boj o každého dělníka je veden i v Olomouci. U bran továren stojí studenti a agituji. Ne všude se setkávají s pochopením. U Moravských železáren jsou dokonce několikrát fyzicky napadeni. Byl vydán zákaz vstupu do továren. Komunisté se snaží izolovat studenty od ostatních. Večer se koná na hale koncert za účasti Karla Plíhala, Vaška Koubka a Slávka Janouška. Jako host večera se účastní Roman Lipčík. Poté co členka Stávkového výboru zcela neověřeně ohlásila pád Jakeše, se v sále rozpoutala davová euforie.

Připravila -mav-, foto P. Zatloukal

Zdroj: Přetlak č. 33, 25. – 26. 1. 1990

Jak jsme (ne)stávkovali

(Pokračování příště)

Okupace Filozofické fakulty UP - stávkový výbor

Plakátovací sekce

Tady, tehdy a teď: Vzpomněli jste si také? Napište!

První ohlas (s poukazem na drobné nepřesnosti) na náš seriál vracející se k listopadovým událostem roku 1989 nám zaslal **dr. Jan Kubica**, tajemník Katedry německého jazyka PDF:

„V letech 1988-1994 jsem studoval na FF, a tak jsem se zúčastnil „sametové revoluce“ na UP. Toho shromáždění 20.11. v hale UP jsem se zúčastnil, a tak jsem byl také svědkem přelomové události, kdy se jako jediný z pedagogů na podporu studentů přihlásil profesor Jařab a měl takový ohlas, že byl okamžitě doslova vtažen mezi

mluvčí studentů za „předsednický“ stůl a na závěr shromáždění navrhl zaspívat „We shall overcome“, a tak se i stalo. Celou scénu mám pořád živě před očima, protože profesor Jařab byl skutečně první...

Dalším odvážným člověkem, tedy každopádně na FF, byl profesor Zimek. Muselo to být v tom prvním týdnu „revoluce“ po 20.11., kdy proběhlo shromáždění v aule FF a kde šlo o to, kdo další z pedagogů FF se ke stávkujícím studentům připojí. A učinil tak právě profesor Zimek.“

-red-

2009

20 let svobody a demokracie
v Olomouci

Žurnál
Univerzity Palackého v Olomouci
čtete ♦ píšete ♦ komunikujete
redakce@upol.cz
www.zurnal.upol.cz

UPOZORNĚNÍ REDAKCE

Upozorňujeme, že vzhledem ke státnímu svátku 28. října vyjde další číslo Žurnálu UP až 6. listopadu.

Žurnál UP, týdeník. Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 OLOMOUC, IČO 61989592. Redakce: tel. 585 631 781, 585 631 782, fax 585 222 731, e-mail: velenamazochova@upol.cz, milada.hronova@upol.cz, http://www.zurnal.upol.cz. Roč. 19, 2009/2010. Odpovědná redaktorka V. Mazochová. Výkonná redaktorka M. Hronová. Jazyková úprava T. Chalupa, O. Martínek. Technická redakce M. Cyprová. Členové redakční rady: T. Opatrný (předseda), L. Bartková, M. Cajthaml, F. Dienstbier, J. Fiala, V. Karásková, M. Kolář, M. Malacka, V. Mihal, P. Neumeister, L. Špirudová, P. Urbásek. MK ČR E 12524. Tiskne Polygrafické středisko Vydavatelství UP. Uzávěrka 19.10. 2009. Vychází 23.10. 2009. Uzávěrka příštího čísla 2.11. 2009. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpným závodem Severní Morava, č.j.: 3185/95-P/1 ze dne 21. 11. 1995.